

Gunhild Agger:
Mord til tiden: Forbrydelse, historie og mediekultur.
Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, 2013

Kirsten Drotner

MedieKultur 2014, 56, 207-209

Published by SMID | Society of Media researchers In Denmark | www.smid.dk

The online version of this text can be found open access at www.mediekultur.dk

Fortiden har fremtiden for sig, i hvert fald i mediekulturen. Det er konklusionen, man sidder tilbage med efter endt læsning af Gunhild Aggers bog. Her sætter hun sig flere opgaver, og de fleste indløses.

Bogen præsenterer en oversigt over forholdet mellem historiebrug og mediekultur ud fra krimiens optik; den tilbyder en typologi over en af de vigtigste genrer, krimien, med tilliggende undergenrer; og den analyserer udvalgte eksempler på skandinavisk krimilitteratur og tv-dokumentar.

Med en skarptsleben dissektion af den danske tv-serie *Edderkoppen* sættes scenen i kapitel et for bogens vigtigste problemstillinger, der udfoldes i de følgende ni kapitler. Kapitel to fokuserer på forholdet mellem krimigenren og det historiske. Med inspiration fra Todd Herzogs begreb om 'kriminalistisk fantasi' fremhæver Agger, at krimien i nutidens mediekultur næres af en stadig pendlen mellem faktuelle forbrydelser og fiktionaliserede bearbejdningsformer. Når denne bevægelse indmonteres i en historisk kontekst, tilføjes en tidsmæssig dimension, hvor Agger fremhæver, at historien kan fungere som middel eller som mål. Er historien et middel til at drive kriminalgåden fremad, har vi ifølge Agger at gøre med, hvad hun kalder en 'historisk periodekrimi'. Er historien mål og fokus for en fortælling, der også indeholder en kriminalgåde, mener hun, der tale om en historisk roman. Herimellem findes et utal af blandingsformer, og disse kategorier eksemplificeres gennem analyser i kapitel fem til syv.

Inden da præsenteres yderligere to oversigtskapitler. Kapitel tre diskuterer relationen mellem mediekultur og historiebrug. Agger fremhæver her, hvorledes amerikanske Hayden

White har ansporet en 'narrativ vending' i historieforskningen, der åbner for nye perspektiver på historiebrug, herunder æstetiske perspektiver, der jo har relevans for mediekulturens omgang med historien. Hun inddrager tyske, britiske og amerikanske behandlinger af fx populære historiske blockbusterfilm og tv-dokumentarer (Ludvigsson, McGee, Rosentone, Rüsen, Sorlin) til at påvise mediernes afgørende betydning for populær historiefremstilling og for 'almindelige menneskers' forståelse af fortiden.

Kapitel fire udgør på mange måder bogens akse og videnskabelige tyngdepunkt. Her følges den historiske krimis udvikling, og her præsenteres en typologi for genren baseret på de tre kategorier, som introduceres i kapitel to: den historiske periodekrimi, blandingsformerne og den historiske roman med en kriminalistisk gåde. Kapitlet fungerer også som en brobygger i bogen mellem de indledende teoretiske og begrebsafklarende kapitler og de efterfølgende analytiske kapitler ved at beskrive hovedtræk i den skandinaviske udvikling af den historiske krimi.

I kapitel fem, seks og syv analyseres udvalgte eksempler på typologiens former. Mest udbygget er kapitel fem om den historiske periodekrimi, hvor Agger vælger en kronologisk fremstilling af henholdsvis den middelalderlige, oplysende, romantiske og samtidshistoriske krimi. Kapitlet giver Agger det vægtigste, empiriske grundlag for at sammenfatte de funktioner, som hun mener krimigenren generelt opfylder, nemlig at spejle samtiden via fortiden, at skabe et forum for diskussion af national selvforståelse, samt at være en katalysator for tidsbevidsthed. Man kan tilføje, at alle tre funktioner handler om mediebrugerens pendling mellem ligheder og forskelle – mellem før og nu, mellem dem og os, mellem forgrund og baggrund.

Bogen følger to relaterede spor. Den videreudvikler en genreteori om krimigenren med specielt fokus på den skandinaviske tradition og på trykt fiktion. Den bidrager samtidig til den historiografiske diskussion om historiefremstillingens rolle og position. Denne bredde er både bogens styrke og svaghed. Det er en styrke, at Agger så solidt forankrer sine genreanalyser i forhold til bredere diskussioner af og begreber om historicitet og historiebrug. Den forankring medvirker til at nuancere eksisterende genrefremstillinger, der tenderer mod at fokusere på bestemte medier (især tv og film) og bestemte funktioner (oplysning, underholdning, didaktik). Agger viser her en fin indsigt i hovedtendenser inden for historieforskningen af relevans for medie- og populærkulturen.

Det er samtidig bogens svaghed, at det brede historiografiske spor om historiebrug og historisk kultur ikke helt indvæves i de empiriske analyser. For eksempel loves læseren p. 89, at de udvalgte analyser af den historiske periodekrimis bogformater følges af analyser af disse eksemplers tv- og filmversioner, hvilket kun sker i meget begrænset omfang. I stedet præsenteres to separate kapitler om den historiske krimidokumentar (kapitel otte) og en analyse af den danske tv-serie *Jane Horney* (kapitel ni), en serie der defineres som et historisk dokudrama, uden at relationen til krimidokumentaren i øvrigt klargøres. En større integration af historiografiens fokus på historiebrug kunne også have medvirket til at sandsynliggøre, hvorfor den historiske krimi er så populær. Det antydes blot kort, at fx

blandingsformernes tiltrækning skyldes spring i tidslag, som skærper narrativ *suspense* (p. 153, p. 171).

Bogen demonstrerer et imponerende overblik over et meget stort materiale og gør det med sans for nationale og epokale kontekster. Samtidig er den nøjagtig i detaljen, herunder udviser lister over analysedata passende akribi i forhold til fx at angive oprindeligt udgivelsesår og navne på oversættere. Enhver historisk orienteret forsker ved, at hvad der umiddelbart virker som betydningsløse informationer, ofte skjuler et arbejdskrævende, videnskabeligt detektivarbejde. Bogen kan alene med sin informationsrigdom tjene som et vigtigt referenceværk både for medieforskere og -studerende, for undervisere og for den voksende skare af krimifans.

Samtidig gør den store mængde materiale, at forskeren må stille skarpt på sine udvalgte kriterier: Hvad er med til at definere genren, og hvad er udenfor? Agger tydeliggør sine valg, og valg kan selvfølgelig diskuteres. Således er nogle af bogens mest øjeåbnende dele de fintmærkende analyser af Svend Åge Madsens *Syv aldres galskab* (1994), samt Kerstin Ekmans *Hændelser ved vand* (1993), som Agger overbevisende argumenterer for er stilskabende for den skandinaviske krimi. De to forfattere angives at være medtaget for at eksemplificere genrens grænser og nybrud. Men hvorfor så ikke inddrage programmer fra tv's History Channel? Eller computerspil som svenske *Minecraft* og det danskproducerede *Playing history*? Spørgsmål som disse antyder, hvor vanskeligt det er at definere genrer ved hjælp af indholds- og stilmæssige træk, som det sker i bogen her, en problematik Agger da også er inde på i sin doktordisputats *Dansk tv-drama: arvesølv og underholdning* fra 2005.

Mord til tiden samler på mange måder trådene i Aggers grundlagsskabende, mediehistoriske arbejde. Hun var i 1990'erne medredaktør af *Dansk mediehistorie* bind to og forfatter her og i bind et til bidrag om populariseringen af romangenren og tilkomsten af nye genrer som krimi, gyser og science-fiction. I disputatsen skiftede hun empirisk optik til tv og leverede et solidt bidrag til genreteori. Efterfølgende har hun ledet et større, dansk forskningsprojekt om krimi og krimijournalistik. Her har hun medvirket til at udvide synsfeltet både geografisk og mediemæssigt.

Som læser mærker man især denne faglige erfaring i de indholdsmættede analyser, ikke i en overlæst form. Bogen er uhyre velskrevet og med meget få sproglige svipsere – faktisk bemærkede jeg kun p. 133 anglicismen 'overkommer' brugt i betydningen overvinder, snarere end klarer eller mestrer. Det antyder, at Aalborg Universitetsforlag under produktionen har haft en usædvanlig god korrekturlæser eller en usædvanlig selvkritisk forfatter. Jeg gætter på det sidste.

Kirsten Drotner
Professor, dr.phil.
Institut for Kulturvidenskaber
Syddansk Universitet, Danmark
drotner@sdu.dk